GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE IN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe treĭ lunĭ 3 fior.

România și străinătate: Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĖ PRENUMERĂ: la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE: Oseriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 20. *Lunĭ, Marțĭ 27 Ianuariu (8 Februariu.)* 1887.

Brașovŭ, 26 Ianuariu 1887.

De câte orĭ șoviniștii maghiaro-jidanĭ își iau îndrăsnéla sĕ facă paradă cu liberalismulŭ lorŭ, fiă în pressă, fiă în parlamentŭ, totdéuna le-amŭ doveditŭ și le dovedimŭ că n'au dreptŭ sĕ se laude cu libertățile, ba din contră că ei au mai puținŭ dreptulu d'a se gera ca susțiitorĭ, apĕrătorĭ și propagatori ai ideilorŭ liberale.

Da, suntŭ liberalĭ întru câtŭ e vorba de interesele lorŭ particulare, totŭ jarulŭ și-lŭ tragŭ la óla lorŭ, îngrijescŭ de cămașa lorŭ, dér când e vorba de naționalitățĭ, suntŭ absolutiștĭ până la disgustŭ.

Nu numai odată le-amŭ adusŭ ca esemplu Elveția, unde Germanulŭ se desvoltă nemțesce, Francesulŭ franțuzesce, Italianulŭ italienesce, fără sĕ fi trecutŭ vre-unuia prin gândŭ a imputa celuilaltŭ lipsă de patriotismŭ, deși toțĭ suntŭ înconjurațĭ de Germanĭ, Francesĭ și Italianĭ.

Le-amŭ adusŭ ca esemplu Belgia, unde guvernulŭ a datŭ în adevĕrŭ probe de liberalismŭ, hotărându-se pentru înființarea unei universitățĭ flamande, pentru ca cu atâtŭ mai multŭ, prin desvoltarea Flamandilorŭ ca naționalitate flamandă, sĕ'i alipéscă și mai strînsŭ de patria lorŭ.

Vomŭ merge mai departe. Turcii, acelŭ poporŭ care aḍĭ trece de celŭ mai înapoiatŭ în cultură și idei liberale, nicĭodată nu s'a gânditŭ a împedeca desvoltarea culturală și națională a Macedonenilorŭ, Albanezilorŭ, Grecilorŭ și altora, și décă nemulțămirĭ esistă, causa e administrațiunea, care comite abusurĭ strigătóre la cerŭ.

In Ungaria starea naționalitățilorŭ e mai rea ca orĭ și unde. Nu numai desvoltarea culturală și națională a popórelorŭ este împedecată, dér administrațiunea e atâtŭ de vitregă naționalităților, încâtŭ mărturisimŭ că nu o putemŭ asemĕna cu administrațiunea nicĭ unui statŭ din lume, care are celŭ puținŭ pretențiunea d'a se numi statŭ constituționalŭ.

Ca sĕ le arătămŭ pretinșilorŭ liberalĭ maghiaro-jidanĭ, că cu libertățile stau mai rĕu ca orĭcare altŭ statŭ, le vomŭ da aḍĭ nouĕ esemple și anume vomŭ aduce ca esemplu România care, fără sĕ facă multă paradă cu libertățile și toleranța ei, cu dreptŭ cuvĕntŭ ocupă aḍĭ celŭ dintêiu locŭ între statele liberale și constituționale.

Și fiindŭ că nu ne permite cadrulŭ articulului de aḍĭ a intra pe tóte terenele, ne vomŭ mulțămi a dovedi prin fapte nemărginita libertate de care se bucură școlele neromâne din România, d'a se desvolta naționalicesce ca și cum s'ar afla în patria lorŭ originară.

In ședința dela 17 Ianuariu 1887 a Senatului, d-lŭ senatorŭ Mârzescu, desvoltându'și o interpelare a sa, aduse în desbatere scólele neromâne, care după lege potŭ fi controlate de statŭ celŭ puținŭ întru câtŭ e vorba d'a se cunósce progresulŭ lorŭ culturalŭ, frecvența și starea higienică: nicĭodată însĕ nu s'a gânditŭ guvernulŭ sĕ pretindă acestorŭ scóle, nu a întroduce limba română ca studiu obligatŭ, dér nicĭ celŭ puținŭ a întreba décă se învață séu nu în ele limba română facultativŭ măcarŭ.

Etă ce spuse în senatŭ dlŭ Mârzescu:

Există în Iașĭ scóla germană evangelică, și se scie că nu există scólă care sĕ fiă sustrasă dela controlulŭ statului. După legea instrucțiunei publice, rectorulŭ universitățeĭ din Iașĭ se adresă directorului acelei scóle germane cerêndu'i a'i da lămurirĭ asupra studielorŭ ce se urmeză acolo. Directorulŭ ii rĕspunse că... este gata a da orĭ-ce lămurirĭ *în modŭ privatŭ*, der că... nu recunósce nicĭ unŭ dreptŭ ministerului românŭ de a o inspecta.

Și pentru ce cerea rectorulŭ universității aceste lămurirĭ? Numai pentru statistică, și legea îlŭ îndreptățea. Scóla își urméză cursulŭ ei înainte, fără să fiă supĕrată de guvernŭ.

In Bucurescĭ esistă scóle germane primare de bĕețĭ și fete, scólă reală, și guvernulŭ românŭ, fără sĕ pretindă altceva decâtŭ câtŭ a pretinsŭ rectorulŭ universității din Iași, — și e întrebarea décă i se satisface și acestei neînsemnate pretențiunĭ — subvenționéză acele scóle, pare-ni-se cu vr'o cincĭsprezece mii francĭ.

In Craiova de finele semestrului întêiu, revisorulŭ scólelorŭ primare catolică și protestantă le-a învitatŭ ca pe nisce scóle private sĕ mérgă cu elevii și elevele lorŭ la scólele publice ale statului și sĕ facă esamene, nu în altŭ scopŭ, decâtŭ ca sĕ obțină atestate legale, cu care sĕ se pótă presenta orĭ și unde ca cu nisce documente valabile. Direcțiunile respectivelorŭ scóle n'au ținutŭ sémă de învitarea revisorului, care le voia binele. Și ce a urmatŭ după acésta? Nimicŭ, nu s'au dusŭ și atâta totŭ, n'a fostŭ nicĭ o supĕrare.

Totŭ așa e cu scólele unguresci din România și cu orĭ-care altă scólă neromână, învață ce vréu și cum vréu, fără sĕ le céră cineva din partea guvernului românŭ socotélă, cu atâtŭ mai puținŭ sĕ le pretindă a învĕța limba română întroducênd'o ca studiu obligatŭ. Cetitorii fóiei nóstre își vorŭ fi aducêndŭ aminte că, pare-ni-se în anulŭ trecutŭ, scóla ungurésca din Turnu-Severinŭ a eliminatŭ dintre obiectele de învĕțămêntŭ limba română, și érăși n'a fostŭ nicĭ o supĕrare.

Mulțĭ vorŭ întreba póte, cum se întêmplă că acéstă scólă ungurésca, ca și celelalte scóle neromâne, avea între obiectele de învĕțĕmêntŭ limba română? Nimicŭ mai simplu. Este adevĕratŭ că în scólele neromâne din România se învĕță mai în tóte limba română, dér la acésta nu-i obligă nimenea, nicĭ autoritatea scolară a țĕrii, nicĭ guvernulŭ; o primescŭ înșișĭ Neromânii în programulŭ scólelorŭ lorŭ, nesilițĭ de nimenea. Nicĭ lege nu esistă pentru acésta și nicĭ inspectorii séu revisorii scolarĭ nu visitéză scólele neromâne, deși legea le permite a le controla în privința mersului culturalŭ și higienicŭ alŭ scólelorŭ, dér nu le visitéză ca sĕ nu aibă Neromânii nicĭ celŭ mai micŭ pretextŭ d'a se plânge de vexațiunĭ, déca vexațiune se póte numi o inspecțiune de felulŭ celei arătate.

Noi ne bucurămŭ de posițiunea ce o au scólele neromâne în regatulŭ vecinŭ și dorimŭ ca totdéuna streinii din România sĕ se pótă lăuda și în viitorŭ cu libertatea și toleranța statului românŭ.

Ce se întêmplă însĕ în Ungaria, Banatŭ și Transilvania cu scólele naționalitățilorŭ? Ce se întêmplă cu scólele nóstre ale Românilorŭ, poporŭ băștinașŭ în acéstă patrie?

Nu'i destulŭ că legea de naționalitate a rĕmasŭ literă mórtă, înlocuindu-se cu ordonanțe peste ordonanțe; nu'i destulŭ că s'a întrodusŭ ca studiu obligatŭ limba ungurésca din clasa întêia primară, chinuindu-se bietulŭ copilŭ cu învĕțarea a duorŭ limbĭ odată, care se batŭ în capete de marea deosebire ce esistă între ele; nu'i destulŭ că școlele nóstre suntŭ visitate de comisarĭ, inspectorĭ, revisorĭ, întrecêndu-se care mai de care a găsi nodŭ în papură și pete în sóre; nu'i destulŭ că în unele comitate pașalele administrative au împinsŭ abusulŭ până a interḍice ținerea esamenelorŭ în comune la scólele nóstre române, décă nu va fi față notarulŭ comunalŭ ungurescŭ, apoi aibă orĭ nu cunoscință de carte, ca de esemplu în comitatulŭ Mureșŭ-Turda; nu'i destulŭ că se impunŭ învĕțătorĭ ajutătorĭ pentru limba ungurésca, plătițĭ totŭ din spinarea nóstră și alte multe vexațiunĭ de felulŭ acesta: se uneltesce continuu în contra esistenței scólelorŭ nóstre, înființându-se scóle unguresci în comune neromâne, obligândŭ și amenințândŭ pașalele marĭ și micĭ pe părințĭ a 'șĭ trimite copii la scólele unguresci, și se punŭ pedecĭ mișcărei nóstre culturale, confiscându-se cărțile românesci, interḍicêndu-se cetirea ḍiarelorŭ românesci, persecutându-se limba română nu numai în afacerĭ școlare ci până și bisericescĭ în comunicarea cu autoritățile unguresci, fără sĕ mai vorbimŭ de persecutarea limbei nóstre în justiție și administrație.

Și pentru ce tóte acestea? Pentru că ministru, fișpanŭ, solgăbirĕu și notarŭ, toțĭ lucréză pentru desnaționalisarea Nemaghiarilorŭ, pe tóte căile, iertate și neiertate, secundanțĭ de pressa maghiaro-jidană.

Cu ce dreptŭ prin urmare se geréză șoviniștii maghiaro-jidanĭ ca liberalĭ și toleranțĭ, când esemplele citate le dovedescŭ că suntŭ ceĭ mai absolutiștĭ și netoleranțĭ față cu naționalitățile?

Vomŭ căuta sĕ-i desmascămŭ în totdéuna, cu esemple din viéța altorŭ state, pentru ca sĕ-i desvĕțămŭ d'a mai lua în deșertŭ sacrele principii ale adevĕratului liberalismŭ, și a-i arăta așa precum în adevĕrŭ suntŭ.

Invĕțămêntulu nostru mediu și superiorŭ,

în raportŭ cu necesitățile nóstre.

V.

B. Seminariile și preparandiile: — Pe basa cunoscințelorŭ din istoria naturală și chemiă, câștigate de studentŭ în gimnasiu, aḍĭ fără a mai avé lipsă de repețirea lorŭ, se póte introduce unŭ cursŭ sistematicŭ despre aplicarea acelora la agricultură și economiă rațională. Celŭ puținŭ agricultura trebue sĕ formeze unŭ studiu obligatŭ pentru toțĭ anii, atâtŭ la seminare câtŭ și la preparandii, și anume în anulŭ I sĕ se predea agricultura propriu ḍisă séu agrologia, anulŭ alŭ II-lea zootechnia și nutrițiunea animalelorŭ, anulŭ alŭ III-lea cultura plantelorŭ, anulŭ alŭ IV-lea economia națională și economia rurală.

Dureză însĕ cursurile numai 3 anĭ, atuncĭ cultura plantelorŭ se póte preda deodată cu agrologia. Unŭ micŭ laboratorŭ chemico-fisiologicŭ și câteva microscope ar fi de ajunsŭ, pentru ca elevii anului din urmă sĕ facă odată pe sĕptĕmână câteva micĭ analise-mecanice de pămêntŭ, chimice asupra apei, laptelui, de alimente, nutrețuri, îngrășăminte, studii asupra falsificărei de sĕmențe, asupra fermentațiunei la vinŭ, oțĕtŭ, rachiu de prune, bucate etc., totŭ cestiunĭ de cea mai mare valóre pentru agricultorŭ și ale cărorŭ analise se potŭ face ușorŭ pe orĭ și unde, și adeseorĭ numai cu spese de câțĭva crucerĭ. Unŭ singurŭ profesorŭ póte preda și cursurile și conduce lucrările de laboratorŭ, er înființarea unui atare laboratorŭ simplu n'ar costa mai multŭ de 300—400 fl. v. a.

Cu aceste cunoscințe practice înḍestratŭ, preotulŭ și învĕțătorulŭ introducêndu-se în comună — chiar și décă ar sci și cunosce mai puține din miturile și poveștile egiptene, asiriane séu chiar grece, va fi mai bine ajutoratŭ și va găsi acolo unŭ întinsŭ câmpŭ și terenŭ de activitate, unde le va puté aplica și continua. Ele îlŭ vorŭ pune în posibilitatea nu numai d'a afla și recunósce relele morale și materiale ce bântue comuna, ci sĕ afle și mijlócele necesare la combaterea lorŭ. Cu ajutorulŭ lorŭ elŭ va fi în stare d'a produce cantitativŭ și calitativŭ pe acelașĭ terenŭ de 2—3 orĭ mai multŭ decâtŭ aḍĭ, prin urmare de a'șĭ spori insușĭ venitele și a da o direcțiune nouă producțiunei generale și a inaugura o nouă eră de prosperare și înflorire în comună. Décă preotulŭ pe lângă dojenile și povețile morale de pe amvonŭ va adauge și arĕta și căile de îndreptare, de muncă, de producțiune mai bună și mai lesne, de economisire, și va premerge insușĭ cu esemplulŭ, de sigurŭ succesulŭ lui va fi mai mare.

Pe de altă parte studiulŭ economiei naționale va pune pe preotŭ în posibilitatea d'a cunosce și apreția stările și viitorulŭ economicŭ alŭ comunei, pericolele cele marĭ de secete și uscăciunĭ cumplite în decursŭ de lunĭ întregĭ, ce inevitabilŭ urmeză în urma devastărei celei fără mĕsurĭ a pădurilorŭ, va cunósce dauna cea mare, ce ne causeză tocmai nouĕ Românilorŭ ținerea a prea

multorŭ sērbători bisericesci și păgâne, și de posturi etc.

Studiulŭ economiei naționale va desvolta și propaga și în poporulŭ nostru spiritulŭ de asociațiune, de întreprinderi, industriă, comerciu. In fine învĕțătorulŭ nu va întrebuința grădina școlei numai pentru legumi și pomăritŭ, ci și pentru a introduce cultura nutrețurilor sĕmĕnate, a face încercări de culturi cu totŭ felulŭ de cereale și plante industriale, și în fine pentru a găsi o sistemă, o rotațiune potrivită cu clima și condițiunile locale, care apoi o sĕ se introducă pe câmpŭ în loculŭ sistemei de 3 câmpuri usitate adī.

Pentru rădicarea și îmbunătățirea producțiunei și economiei nóstre locale, ar mai fi de semnalatŭ unele momente și imprejurări pe cari deja le-amŭ și amintitŭ în trecĕtŭ. Astfelŭ la Brașovŭ, în vederea importanței celei mari și a necesitățilorŭ, chiarŭ pentru rădicarea culturei de grădini, ar fi de doritŭ ca biserica Sf. Niculae sĕ mai dea stipendii și sĕ mai trămită tineri în străinătate nu numai pentru filosofiă și filologiă, ci sĕ trămită câțiva tineri talentați și diligenți în Germania pentru grădinăritŭ cu scopŭ d'a veni profesori și învĕțători la școla de grădinăritŭ ce va înființa și anume: unulŭ pentru grădinăriă de lucsŭ—floraria și architectura de grădină în școla superioră de grădinăritŭ — Gartenbaulehranstalt — dela Potsdam lângă Berlinŭ; unŭ alŭ doilea pentru pomicultură în școla dela Proskau din Silesia prusiană; er alți 2—3 inși cu câte 3—4 clase gimnasiale ori reale pentru cultura de seminţe d'a dreptulŭ în practică, la unele din cele mai bune firme din Erfurt, care adī este centrulŭ comerciului de seminţe din lumea întrégă. Cei doi tineri dintêiu — dela Potsdam și Proskau — trebue sĕ aibă pentru primire celŭ puținŭ 6 classe gimnasiale terminate și órecari cunoscințe practice de grădinăritŭ, căci cursulŭ e teoreticŭ și practicŭ, durézā 2 ani, în care timpŭ tóte grădinile curței regale cu bogatele lorŭ colecțiuni și aparate stau la disposiția elevilorŭ, er la terminare trebue sĕ asculte unŭ semestru și cursulŭ de economiă politică la universitatea din Berlinŭ pentru a fi admiși la esamenulŭ de profesori de horticultură. Pentru practică ar putea fi trămisŭ înainte de inceperea cursurilorŭ școlei pe câteva luni de dile într'o grădină bine cultivată. Incolo condițiunile nu suntŭ grele de împlinitŭ și elevii, afară de îmbrăcăminte și nutrimentŭ, obținŭ tóte dela școlă și tacsa nu e mare. Cu paralele cu cari se întrețin de pildă doi inși, cari studiéză în străinătate filologia seu istoria, s'ar pute întreține pe viitorŭ deodată 4—5 inși la horticultură, cari după terminare de sigurŭ nu vorŭ aduce bisericei și națiunei nisce servicii de mai puțină importanță decâtŭ filologii și filosofii. Cu ajutorulŭ acestorŭ tineri, după ce au mai statŭ încă alți 3—4 ani în practică, apoi pe una din stupinile bisericei, cum e cea fostă odinióră a lui I. Kristof, se póte înființa o școlă grandiósă de horticultură, de lucsŭ — florării —, pomicultură, legumi și seminţe agricole, care în adevĕrŭ sĕ fiă flórea și mărgăritarulŭ națiunei române și Ardealului.

Alte cestiuni. Acum, după ce s'a introdusŭ comassarea pămĕnturilorŭ cu forța, unde suntŭ în jocŭ și periculŭ mai numai interesele și averea Românilorŭ, Associațiunea transilvană și consistoriile, în locŭ d'a da stipendii la technică numai pentru ingineria de mine și de poduri și șosele, ca apoi inginerii în lipsa de funcții sĕ fiă siliți sĕ trécă cu toții în România, mai bine ar face sĕ trămită câțiva la ingineria agricolă — Kulturtechnik — la Berlinŭ seu Bonn, care durézā numai 2 ani, și unde tinerii se ocupă cu tóte cestiunile agrimensurei și agriculturei, cu totŭ felulŭ de ameliorațiuni de culturi, secări de mlaștine, drenagiuri, irigațiuni, livedi artificiale etc., ca paralele ce le dămŭ pentru mĕsurarea și comassarea pămĕnturilorŭ sĕ nu trécă tóte în mânile străinilorŭ, și sĕ avemŭ și noi unii specialiști, de cari avemŭ în fiăcare di trebuință.

Mai departe comitetulŭ fondurilorŭ grănițeresci din Sibiiu totŭ așa de bine și-ar ajunge scopulŭ d'a deștepta și lumina poporulŭ, decă câteva din școlele sale le-ar transforma în școle teoretice și practice de agricultură și silvicultură ori horticultură, căci pentru cultura de póme se potrivesce minunatŭ clima și pămĕntulŭ Făgărașului și Hațegului. Și în fine ar fi de doritŭ ca și pe la noi pe unele locuri unde suntŭ materii brute potrivite pentru a introduce o industriă de casă, care sĕ dea ocupațiune poporului și pe timpulŭ iernei, cum suntŭ d. e. împletitulŭ de corfițe, coșuri etc. din răchită, papură și altele,*) ori cultura inului, cânepei, sĕ ajutoreze comunele și societățile pe învĕțătorŭ ca sĕ mérgă pe câtva timpŭ la o fabrică din țéră ori străinătate, unde sĕ învețe astfelŭ de măestrii în care apoi sĕ instrueze pe copii de școlă.

Amŭ credutŭ necesarŭ a suleva aceste cestiuni și a arĕta starea reală a producțiunei și economiei nóstre în raportŭ cu a altorŭ națiuni și state și cu progresulŭ timpului modernŭ, nu cu scopŭ de-a defăima ori critica vre-o instituțiune seu persónă, ci numai pentru a atrage atențiunea bărbațilorŭ de școlă și autoritățilorŭ competente asupra acestei împrejurări, a o pune în discuțiune și a o înlătura pe câtŭ este posibilŭ, pentru ca sĕ pótă beneficia și inteligința nóstră dimpreună cu massa poporului de resultatele sciinței moderne, și a pune pe preoții și învĕțătorii noștri în stare sĕ facă pentru agricultura română aceea ce au făcutŭ preoții bisericei anglicane pentru agricultura și economia rurală a Angliei!!

Agricola.

*) Invĕțătorulŭ Grama din Sânte-Jude multă silință își dă a lăți acéstă industriă de casă, din nenorocire însĕ nu e mai de locŭ încurageatŭ. Autoritățile nóstre școlare arŭ trebui sĕ arate mai multŭ interesŭ pentru acéstŭ ramŭ de industriă, care de multe necazuri ar scăpa pe poporulŭ nostru. — Red.

Situațiunea politică generală a Europei.

In camera deputaților din Viena, deputatulŭ Mauthner a interpelatŭ guvernulŭ asupra situațiunei politice generale a Europei, pornindŭ dela scirile alarmătóre din timpulŭ din urmă.

Ministrulŭ Ziemialkowski, rĕspundĕndŭ în numele ministrului președinte, dise că raporturile monarchiei cătră puterile străine suntŭ peste totŭ mulțămitóre și că în timpulŭ din urmă nu s'a ivitŭ nici o schimbare în desavantagiulŭ păcii.

Cu tótă *nesiguranța și seriositatea situațiunei* politice generale în Europa, *guvernulŭ speră firmŭ că va succede a se susține pacea*, deórece acéstă corĕspunde dorințelorŭ de repețite ori accentuate ale tuturorŭ guvernelorŭ și anume ale guvernului Maiestății Sale.

Decă cu tóte astea din partea administrațiunei militare s'a găsitŭ cu cale sĕ se facă unele pregătiri, acésta o cere precauțiunea și îngrijirea pentru siguranța posițiunei ca putere a monarchiei, pe care guvernulŭ o consideră ca una din datoriile sale cele mai mari. Totŭ așa de puținŭ se póte vedé în acésta unŭ simptomŭ rĕsboinicŭ ca și în convocarea delegațiunilorŭ,—a cărorŭ aprobare pentru acele mĕsuri militare de precauțiune recunoscute ca necesare o cere constituțiunea.

La acestea observă »N. fr. Presse«, că rĕspunsulŭ ministrului va aduce órecare mângâere spiritelorŭ îngrijate și va micșora temerea de unŭ rĕsboiu ce amenință imediatŭ. Der guvernulŭ austriacŭ recunósce nesiguranța și seriositatea situațiunei, prin urmare mai că dispare bucuria audindŭ omulŭ că pericululŭ esistă.

In acelașĭ timpŭ în care guvernulŭ austriacŭ își esprimă dorința d'a se susține pacea, organulŭ lui Katkov din Moscva dice că între Austro-Ungaria și Rusia nu încape nici o mijlocire și rĕu face Germania, că'și ia asupră'și rolulŭ de mijlocitóre, deórece Austro-Ungaria n'are ce căuta în Orientŭ. Decă acesta nu va renunța totalŭ la Orientŭ, ciocnirea cu Rusia e inevitabilă. Amŭ arĕtatŭ aceste espectorări ale fóiei ruse numai pentru că Katkov e bărbatŭ cu trecere înaintea Țarului și guvernului rusŭ.

De natură a mai liniști încâtva spiritele este și scirea următóre ce ne-o dau »Journal des Débats« și »Republique Française.« Ambasadorulŭ francesŭ din Petersburgŭ, Laboulaye, raporteză că Țarulŭ ar fi întrebatŭ pe împĕratulŭ germanŭ despre intențiunile sale față cu Francia, totŭ așa Giers pe Bismarck, și li s'a rĕspunsŭ, că Germania nu va ataca pe Francia.

De asemenea ambasadorulŭ francesŭ din Berlinŭ, Herbette, a datŭ cancelarului Bismarck asigurarea, că guvernulŭ francesŭ nu voesce rĕsboiu.

Asigurări în drépta, asigurări în stânga, că toți dorescŭ pacea, der pregătirile militare se continuă fără întrerupere pretutindenea. Ce liniștire póte fi acésta pentru spiritele îngrijate?

SCIRILE DILEI.

Ni se scrie din *Ocna-Deșiului*: Referitorŭ la scirea apărută în diare, că în Ocna Deșiului s'ar fi comisŭ fraudă de casierulŭ Szabo Endre, Pap László și Halamássek și că toți trei suntŭ suspendați, în interesulŭ adevĕrului vĕ facŭ cunoscutŭ că Szabo Endre nu e suspendatŭ, nici e amestecatŭ în nimicŭ. Ce se ține de ceialalți doi, e dreptŭ că suntŭ suspendați, der nu se scie încă că óre vinovați suntŭ ori ba, căci deși cercetarea a fostŭ, der încă nu s'a adusŭ sentință și încă n'au fostŭ dechiarați de vinovați. Referitorŭ la aceea, că au luatŭ cu 10 cr. mai multŭ dela fiăcare majă metrică, nu sciu cum arŭ fi pututŭ face acésta, de órece tarifa sărei e lipită în trei locuri pe stêlpulŭ porții, pe părețele și ferestra localului unde se vinde sarea, prin urmare fiă-cine scie câtŭ are de solvitŭ și așa nu póte fi înșelatŭ. Ér de se întêmplă ca vre-unŭ cumpĕrătorŭ sĕ nu scie ceti, la unulŭ ca acela îi stă în continuu la disposițiune unŭ servitorŭ care e îndatoratŭ a spune câtŭ are de solvitŭ și așa nici acela nu póte fi înșelatŭ. După finirea procesului Vĕ voiu comunica.«

—x—

Totŭ de acolo ni se scrie, că timpulŭ e frumosŭ.

FOILETONU.

Procese celebre vechĭ în România.

(Conferință ținută de d. Gr. Lahovary la Ateneulŭ din Bucuresci).

(Urmare și fine.)

Judecata Vlădikilorŭ Teodosie și Varlaamŭ, 1678. In a doua a sa domniă (1672), Grigorașŭ Vodă scóse din scaunŭ pe mitropolitulŭ Teodosie, bănuindu-lŭ că e amicŭ cu boerulŭ Cantacuzino și'lŭ închise la Tismana, înlocuindu-lŭ cu mitropolitulŭ Varlaamŭ. La 1679, obținêndŭ domnia Șerban Cantacuzino, acesta scóse pe Teodosie din închisóre și cerêndŭ voiă dela Patriarchiă, judecă pe ambii Vlădici (Teodosie și Varlaam). La înfățișare, soborulŭ ascultândŭ disculparea lui Teodosie, acesta fŭ găsitŭ nevinovatŭ. Atunci Varlaamŭ, lăsă cârja, pe care luând'o Domnulŭ o dădu lui Teodosie, și'lŭ trimise cu mare pompă la Mitropoliă.

8. *Osânda lui Andreas Catoliculŭ.* — Sub domnia lui Șerbanŭ Cantacuzino (1679-1688) găsimŭ mai multe judecăți, care suntŭ unŭ modelŭ de crudime și de asprime, precum se esprimă autorulŭ lucrărei din care d. conferențiarŭ estrage aceste sciințe. Autorulŭ e unŭ emisarŭ catolicŭ, er opera sa este intitulată: *„Istorică relațiă de statulŭ Valachiei“* (1688). Găsimŭ de pildă în acéstă carte osânda unui judecătorŭ din Câmpu-lungŭ, anume Andreas Catoliculŭ, care fŭ trămisŭ de obștea, ce-lŭ alesese judecătorŭ, la Vodă spre a obține confirmarea. Andreas merse însoțitŭ de unŭ altŭ catolicŭ anume Blagni. Pe acestŭ din urmă Domnulŭ reeși sĕ'lŭ facă ca sĕ se lepede de catolicismŭ și sĕ se facă ortodoxŭ. Andreas se opuse, dicêndŭ că nu voește sĕ schimbe aurulŭ și argintulŭ pentru plumbŭ și aramă. Atunci Domnulŭ înfuriatŭ l'a osânditŭ sĕ'i rază barba, și desbrăcându-lŭ până la brâu, fŭ datŭ pe mâna gâdelui sĕ'lŭ bată.

9. *Osânda sardarului Drosu.* Acesta fŭ îngropatŭ până la brâu și Domnulŭ puse pe tătarulŭ Aliverde sĕ'lŭ omóre.

10. *Osânda fiului serdarului Drosu.* — Pe acesta a poruncitŭ sĕ'lŭ arunce într'o ocnă părăsită.

11. *Pe vorniculŭ Vâlcu Bunis*, după ce l'a despoiatŭ de avere, l'a pusŭ în țeapă d'impreună cu *Pătrascu Urziceanu.*

12. *Osânda vistierului Hrizea.* — Vodă Șerbanŭ bănuindŭ că va găsi la vistierulŭ Hrizea bani d'ai țĕrii, mâncați de dênsulŭ, l'a datŭ în judecată. Boerii însĕ făcêndu'i socotelile l'au găsitŭ nevinovatŭ. Atunci Vodă l'a acusatŭ că a trămisŭ la Camenitza o zaherea rea și 'i-a poruncitŭ s'o plătéscă din averea lui. Vistierulŭ Hrizea 'și-a vêndutŭ moșiile și a plătitŭ 41,000 taleri și fŭ lăsatŭ liberŭ; der peste 11 dile Hrizea fŭ închisŭ din nou și neputêndŭ sĕ'lŭ ucidă otrăvile, puse de ilŭ omorî în cele mai sfâșietóre dureri. In timpŭ de 50 ani, dela această epocă, nu mai găsimŭ procese însemnate. Tocmai sub Domnia lui Constantinŭ Mavrocordatu găsimŭ 4 procese (1739) raportate de Lacontes, secretarulŭ prințului. (Efemeride dace, 1881).

13. Primulŭ procesŭ fŭ alŭ lui *Grigorașcu Brătășanu* (1739). Acesta era ceaușŭ de aprodi, însărcinatŭ cu strângerea dijmuitului și văcăritului. Brătășanu imaginase unŭ furtŭ, dicêndŭ că țĕranii i au furatŭ banii și i-au arsŭ condicele. Vodă dovedi, după o instrucțiă secretă înșelăciunea acestui tinĕrŭ nesocotitŭ. Chiămândŭ pe Brătășanu înaintea Divanului, ilŭ confruntă cu țĕranii cari produseră unŭ rĕvașŭ alŭ unui slujitorŭ ce dovedea culpabilitatea ceaușului. Brătășanu fŭ datŭ pe mâna seimenilorŭ. Elŭ fŭ apoi adusŭ înaintea Divanului ținêndŭ în mână punga cu banii furați precum și condicele arse. Moșia Brătășanului fŭ vêndută și banii dați căpitanilorŭ, pentru ca acestia sĕ priméscă din banii sfeterisiți leafa lorŭ. Brătășanu fŭ închisŭ la mănăstirea Snagovului.

14 *Procesulŭ unui diaconŭ* (1739). Unŭ diaconŭ fŭ acusatŭ că a falsificatŭ condicele domnescĭ pentru văcăritŭ. După mărturia a doi preoți, diaconulŭ fŭ datŭ în judecata mitropolitului, care i-a tăiatŭ pĕrulŭ și l'a băgatŭ în închisóre.

15. *Procesulŭ ispravnicului Șerbanŭ Isvoranu* (1739). Ispravniculŭ Șerbanŭ Isvoranu dela Teleormanŭ asuprea pe țĕrani. Domnulŭ l'a destituitŭ și a pusŭ sĕ'lŭ aducă la Bucuresci cu fiare la picióre. Găsitŭ vinovatŭ fŭ pusŭ în închisóre.

16. *Procesulŭ primarilorŭ din Buzĕu* (1739). Nisce bande de Calmuci și de Cazaci neputêndŭ trece în Polonia, nici prin Ungaria, nici prin Moldova, trecură prin munții țĕrii românesci. Domnulŭ, furiosŭ că nu fusese însciințatŭ despre acésta, porunci sĕ viă la Bucuresci primarii din Buzĕu și vătafii plaiurilorŭ și i pedepsi.

17. *Judecata Ghindescului* (1775). Raicevici, secretarulŭ lui Vodă Ipsilantŭ, relatéză că în 1775 pe unŭ

fără zăpadă, dimineța și sera e cam frigŭ der peste di e caldŭ mai ca tómna.

—x—

Ni se scrie din *Bicadŭ*, că preparandulŭ absolutŭ de Gherla *Vasiliu Sasu* a găsitŭ cu cale sĕ se numescă *Szász László*, că cu ocasiunea alegerei de primarŭ, ce s'a intêmplatŭ acolo, „Szász Laszlo« a votatŭ pentru unŭ Jidovŭ, pentru a căruia rĕușire a stăruitŭ din tóte puterile, der fără succesŭ. Totŭ fără succesŭ a luptatŭ pentru rĕușirea acelui Jidovŭ și cu ocasiunea alegerei representanțilorŭ municipalĭ. — Multe casurĭ de natura acésta ni s'au comunicatŭ până acum, ca avêndu'șĭ isvorulŭ în modulŭ de instruire în seminarulŭ din Gherla. Ce sĕ fiă causa?

—x—

In urma multorŭ abusurĭ, ce s'au făcutŭ în timpulŭ din urmă cu documente scrise în limbă străină, senatulŭ academicŭ alŭ universității din Viena s'a vedutŭ nevoitŭ a lipi următórea publicațiă pe tabla negră a tuturorŭ facultăților: „Inaltulŭ senatŭ academicŭ a îndemnatŭ tóte autoritățile academice a accepta numai astfelŭ de documente presentate, precum testimonii, adeverințe, chitanțe etc., și a-le semna numai decă suntŭ făcute în *limba germană seu latină* séu decă acele suntŭ scrise într'altă limbă, *numai decă suntŭ provĕdute cu o traducere* autentificată oficialŭ seu de către unŭ profesorŭ alŭ universității vieneze."

—x—

Din *Geoagiulŭ* de susŭ ni s'a trimisŭ mai de multŭ o corespondențĭ, pe care, fiindŭ de unŭ interesŭ prea personalŭ, n'amŭ putut'o publica. Relevămŭ din acéstă corespondență numai atâta, că la împărțirea stipendiilorŭ nu se prea ține semă din partea celorŭ ce le conferŭ de vrednicia și purtarea celorŭ ce le capĕtă.

—x—

Pentru *ocuparea postului de magistru postalŭ* în comuna *Cuzăplacŭ* (Kozeplak) comitatulŭ Cojognei, pe lângă contractŭ de oficiantŭ și cauțiune 100 fl. se publică concursŭ. Salariulŭ anualŭ de 150 fl. și 40 fl. paușalŭ de cancelariă. Rugările de concursŭ suntŭ a se așterne în terminŭ de 3 sĕptĕmânĭ la direcțiunea postală din Sibiiu.

Discursulŭ deputatului V. Babeșŭ.

(Raportŭ specialŭ alŭ »Gaz. Trans.")

Budapesta, 3 Februariu st. n. 1887.

Convingêndu-mĕ din foile locale de ierĭ că, — deși raportorii lorŭ cu multă interesare au ascultatŭ vorbirea lui Babeșŭ în ședința d'alaltăierĭ a Dietei ungare, în cestiunea *fondului dispozițională de 200,000 florinĭ*, totușĭ nicĭ una n'a reprodusŭ întregŭ cuprinsulŭ aceleia, ci fiăcare numai câte o parte, unele chiar și acea parte puținŭ esactŭ: am credutŭ de lipsă a face o traducere completă după stenografia oficială, carea—étă Vi-o punŭ la disposițiune:

Votulŭ motivatŭ alŭ deputatului românŭ naționalŭ Vincențiu Babeșŭ.

în ședința Casei representative a dietei unguresci dela 1 Faurŭ 1887, în cestiunea fondului disposiționalu.

Onorabilă Casă! Aveam intențiunea d'a vorbi mai pe largŭ la acéstă cestiune, dér mĕ rețină astădĭ grelele împrejurărĭ, în carĭ ne aflămŭ, și așa sperŭ, că justificatŭ vețĭ găsi, décă numai pe scurtŭ îmĭ voiu spune opiniunea.

Eu am ajunsŭ a crede, că fondulŭ disposiționalŭ niciodată n'a adusŭ vr'unŭ folosŭ țĕrii.

Mai 'nainte cu vr'o 6—7 anĭ, când mĕ ocupamŭ de studiulŭ bugetelorŭ țĕrilorŭ vecine, cu mirare am observatŭ, că în bugetulŭ Românieĭ fondulŭ disposiționalŭ d'odată apăru scădutŭ la suma de francĭ 60,000, și nu sciam sé-mĭ esplicŭ acéstă scădere. M'am adresatŭ decĭ d-lui Dim. Sturdza, primei capacitățĭ finanțiare, astădĭ ministru la culte, ér p'atuncĭ la finanțe, rugându-lŭ sĕ-mĭ esplice, cum se póte, ca o țéră mică, abia consolidată, sĕ-șĭ reducă fondulŭ disposiționalŭ până la 60,000 de francĭ? Și mi s'a datŭ deslușirea, că d-sa a câștigatŭ convicțiunea, cum că fiă-care guvernŭ face abusŭ de fondurile disposiționale, necontrolabile, și tocmai d'aceea, ca omŭ liberalŭ, făcêndŭ parte dintr'unŭ guvernŭ liberalŭ, dorindŭ a face abusulŭ imposibilŭ și pentru următorĭ, a susținutŭ reducerea și regretă că nu s'a putută șterge de totŭ.

Acum se-mĭ fiă permisŭ a spune esperiințele mele despre întrebuințarea fondului disposiționalŭ la noi. (Strigărĭ: S'audimŭ!)

Onorabila Casă își aduce aminte de sobolii de carĭ vorbia d-lŭ prim-ministru mai nainte cu unŭ anŭ. Eu atuncĭ nu pricepeamŭ pe ce se întemeiază acea suspițiunare. Mai apoi m'am convinsŭ, că acei sobolĭ suntŭ creaturile fondului disposiționalŭ, că acei sobolĭ — nu voiu sĕ dicŭ chiar de guvernŭ, der de organele sale și de pressa sa se folosescŭ spre amăgirea opiniunei publice. Astfelŭ se produce în contra naționalităților unŭ óre-care curentŭ, care apoi se aplică la politică, în totŭ casulŭ spre acelŭ scopŭ, ca naționalitățile sĕ fiă presentate ca unŭ periculŭ publicŭ, er acestŭ periculŭ de motivŭ validŭ pentru neaplicarea legilorŭ esistente în favorea naționalităților. Acestŭ scopŭ precâtŭ de nemoralŭ, totŭ pe atâta de greșitŭ este politicesce. Căcĭ ce vedemŭ? Vedemŭ pe onorabilulŭ guvernŭ neîncetatŭ urmărindŭ acei sobolĭ, der neprindêndŭ nicĭ măcarŭ unulŭ; unŭ resultatŭ însĕ ajungêndŭ, acela, d'a irita spiritele la Maghiarĭ, cu amenințarea continuă, că de nu vorŭ tăce și plăti și purta tóte grelele sarcine, naționalitățile se vorŭ rescula și — pace de statulŭ maghiarŭ și de națiunea maghiară! Ba pote că acéstă tactică și mai departe merge, pote că influințeză chiar asupra Coronei. Nu afirmŭ acesta, der mĕ temŭ că așa va fi, și spre liniscirea d-lui Ugron Gabor potŭ sĕ spunŭ, că de multŭ a fostŭ aceea, când naționalitățile alergau la Coronă pentru vindecarea vătămărilorŭ ce li se făcŭ. Sub stĕpânirea d-lui Tisza esperința le-a învĕțatŭ, că nicĭ pe acea cale nu se mai găsesce vindecare!

Der voiu sĕ ilustrezŭ opiniunea mea despre fondulŭ disposiționalŭ cu unŭ esemplu din timpulŭ mai vechiu. Nume nu voiu spune aicĭ, căcĭ n'am îndreptățire spre acesta. Totușĭ decă Domnulŭ Ministru președinte va dori a cunosce numele, i-le voiu șopti. (Ilaritate). Repetŭ, că nu suntŭ îndreptățitŭ a spune nume aici. (Aprobărĭ). Inainte cu vr'o 15 anĭ, după o recercare a poliției din Viena, unŭ agentŭ provocatoru și alumnŭ favoritŭ al fondului disposiționalŭ fu arestatŭ într'unŭ orașŭ provincialŭ și i se secvestrară și espedară la Viena tóte hârtiele. Am avutŭ ocasiune a vede unele din acele hârtii. Vr'o 60 se ocupau de neînsemnata mea persónă. Cele mai pompóse și spirituale îmĕ denunțau, că suntŭ celu mai periculosŭ agitatorŭ. Și pentru care cuvêntŭ? Pentru că *totŭ cu legea în mână agitezŭ.* Care va sĕ dică, On. Casă, că la noi în Ungaria nepermisŭ este a lumina poporulŭ cu legea despre drepturile lui, firesce, pentru aceea nu, că legile făcute suntŭ *nu pentru poporŭ* în interesulŭ sĕu, ci ele esistă numai pentru anumite scopurĭ politice pentru stăpânire și organele ei.

Der asta e lucru vechiu. Voiu sĕ aducŭ unulŭ de totŭ nou. A muritŭ acum de curêndŭ unŭ prefectŭ și dintre scrisorile secrete ale lui mai multe au ajunsŭ în mânile publicului. Am vĕdut și eu vr'o douĕ și le am cetit și am cetit numele autorului. Și am găsit în ele astfelŭ de minciunĭ, cum omulŭ onorabilŭ nu le-ar crede posibile. De esemplu despre mine se dice, că de câte orĭ mergŭ la Bucurescĭ la Academiă, totdeuna trecŭ pe la Sibiiu, și returnândŭ érășĭ mĕ abatŭ pe la Sibiiu; încolo ducêndŭ scirĭ din Sibiiu, er încocĭ aducêndŭ instrucțiunĭ dela Cogălniceanu până și Metropolitului! Acesta se spune ca positivŭ, pre când eu încă niciodată n'am trecutŭ prin Sibiiu în călĕtoria mea spre Bucurescĭ, nicĭ returnând nu m'am abătutŭ vr'odată prin Sibiiu. Retacŭ altele, deși unele suntŭ și mai puternice scorniturĭ. Destulŭ că, cunoscêndŭ pe autorulŭ, l'am luatŭ la esamenŭ: cum a putută se scrie astfelŭ de minciunĭ despre mine? Mĭ a rĕspunsŭ: „Apoi Ilustritatea sa m'a chiămatŭ și m'a întrebatŭ; i-am spusŭ multe câte am sciutŭ, i-am datŭ și dovedĭ, der tóte acestea nu i-au plăcutŭ, ci deadreptulŭ m'a provocatŭ, sĕ-i dau în scrisŭ arĕtare în cutare și cutare direcțiune, că mĕ va remunera bine. Omŭ sĕracŭ fiindŭ, am făcutŭ cum mi s'a cerutŭ și — am primitŭ remunerarŭ de 400 fl." (Ilaritate viuă). Apoi nu este acesta sobolŭ la comandă? Intr'adevĕrŭ am convicțiunea, că onorabila maioritate aicĭ tóte le crede, câte i le spune guvernulŭ despre naționalitățĭ și bărbații lorŭ. Der acelea în cele mai multe casurĭ lipsite suntŭ de totŭ temeiulŭ. Sĕ credeți, că decă lipsă ar fi de agitațiunĭ printre poporŭ, apoi organele stăpânirii prin purtarea lorŭ fațĭ cu poporulŭ agiteză destulŭ. Au înstrăinatŭ deja poporulŭ și au deșteptatŭ ure într'ênsulŭ, cum n'ar fi putut'o face nicĭ unŭ agitatorŭ din lume! Și d'aceea dicŭ: astfelŭ de fondŭ disposiționalŭ numai rĕu și daună causeză. Mijlócele pentru totŭ ce este bunŭ și folositorŭ și așa se voteză, făr' a se cheltut în secretŭ. Fondulŭ disposiționalŭ însĕ ce propriă destinațiune are? Unŭ premergĕtorŭ alŭ domnului ministru-președinte, parcă la 1873, a dechiaratŭ aicĭ, că nu este încontră, ca deputații sĕ védă însemnările cheltuelilorŭ din fondulŭ disposiționalŭ, spre a se convinge despre scopulŭ lorŭ. Eu credŭ că d. ministru-președinte astădĭ nu s'ar învoi a permite deputaților sĕ vedă acele însemnărĭ. Eu i-așŭ fi forte mulțămitorŭ, decă ar avé bunĕtatea de a-mĭ acorda asemenea permisiune. (Viuă ilaritate.)

Pre onorabilulŭ d. ministru alŭ cultelorŭ și instrucțiunei publice a avutŭ grația de a'șĭ crea, firesce, cu prea înalta învoire, unŭ fondŭ disposiționalŭ de 20,000 florinĭ din subvențiunea destinată Bisericei gr. or.. Am convicțiunea, că decă domnulŭ ministru ar cunósce persónele cărora împarte beneficiile acelui fondŭ, décă ar consulta pe superiorii acelora, nu li-ar face acelŭ favorŭ.

Sciu eu, onorabilă casă, că mijlócele fondului disposiționalŭ n'ajungŭ pentru scopulŭ alegerilorŭ; alte, mai bogate isvórĕ se recerŭ acolo; dér fondulŭ disposiționalŭ ajunge pentru a falsifica opiniunea publică, prin denunțărĭ false, și printr'o pressă mistificătóre, astfelŭ confundândŭ spiritele și înstrăinândŭ pe cetățenii onorabilĭ de către instituțiunile țĕrii.

Din aceste considerațiunĭ eu rogŭ pe d-lŭ ministru-președinte, sĕ consimță cu oposițiunea, pentru ca împreună sĕ ștergemŭ din bugetŭ rubrica fondului disposiționalŭ. După acestea credŭ, că-mĭ îmlinescŭ o datorință patriotică, când votez și eu contra acestui fondŭ.

Etă acum, ce a rĕspunsŭ d-lŭ primŭ-ministru la acestea:

Mai întâiŭ de tóte fórte scurtŭ voiŭ rĕspunde la cele dise de d-lŭ deputatŭ Babeșŭ. Eu, on. Casă, dechiar sincerŭ, că dorinței sale, ca sĕ védă socotelele fondului disposiționalŭ, nicĭ acuma și *nicĭ odată nu voiu satisface;* (Aprobare); déră o întrebare îndreptŭ către dênsulŭ:

A adusŭ aicĭ ca fapte nedubitabile — de acelea, despre care a spusŭ, că le-a auditŭ dela acelŭ omŭ, care i-a mărturisitŭ că a scrisŭ despre dênsulŭ cu scirea minciunĭ. Are óre vr'o garanțiă, că acela, care — precum dice, despre dênsulŭ a scrisŭ minciunĭ, i-a spusŭ lui deplinulŭ adevĕrŭ? (Ilaritate.) Eu credŭ că acéstă garanțiă lipsesce. De altmintrelea potŭ sĕ-lŭ încredințezŭ, pe d-lŭ deputatŭ, făr' a întreba pe amiculŭ meu, ministru cultelorŭ, că elŭ de bună semă a întrebatŭ pe aceia, pe carĭ avea a întreba. Nu primescă de ofensă d-lŭ deputatŭ Babeșŭ, decă mĕ rostescŭ că asupra mea a făcutŭ impresiune forte liniștitóre dechiarațiunea sa, că nu este mulțămitŭ de aceia, a cărora împărțitŭ ajutorulŭ ministrulŭ de culte. (Plăcere în partea dreptă.) —

Atâta a fostŭ totulŭ, și rĕmâne ca fiă-care omŭ cu minte sănĕtósă sĕ judece, decă acestŭ repaosŭ cuprinde mai multŭ decâtŭ o rabulistică ordinară.

Ultime sciri

Sofia, 4 Februariu. — Căpitanulŭ Benderew a adresatŭ din Bucurescĭ o circulară către numeroșii oficerĭ bulgarĭ, în care prințulŭ Alexandru și regenții actualĭ suntŭ insultațĭ în modulŭ celŭ mai grosolanŭ și mai departe se declară, că singura scăpare a Bulgariei este în acceptarea tuturorŭ cererilorŭ Rusiei. Benderew și tovarășii sĕi apelează la oficerĭ sĕ le întindă mâna și sĕ fiă gata, ca la unŭ semnalŭ sĕ se scóle contra guvernului actualŭ. S'a interdisŭ lățirea acestei circulare.

Cracovia, 4 Februariu. Se anunță din sorginte sigură, că toțĭ țĕranii și proprietarii marĭ din regatulŭ polonŭ au primitŭ ordinulŭ sĕ dea grâu, ovĕsŭ și fênŭ, dreptŭ contribuțiă de rĕsboiu, proporționalŭ cu pământulŭ ce au.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 7 Februariu. — Din incidentulŭ dilei nascerei, de șéptedecĭ de anĭ, ministrulŭ Trefort declară, rĕspundêndŭ la vorbirile de felicitare ale numeróselorŭ deputațiunĭ, că temerile de rĕsboiu suntŭ neîntemeiate și speră cu credință, că pacea lumei va fi susținută.

După cum anunță diarele, demisiunea ministrului de finanțe Szapary se aștéptă în curêndŭ. Cu conducerea ministerului de finanțe se va însărcina provisoriu ministrulŭ de comunicațiune Baross, dându-i-se ca secretarŭ de statŭ consilierulŭ ministerialŭ Weckerle. Tóte acestea au nevoiă de confirmare.

PESTA, 7 Februariu. — In camera deputaților, Enyedy interpelă asupra stării tractărilorŭ privitóre la pactŭ:

Ministrulŭ de finance Szapary, arătândŭ că Reichsrathulŭ austriacŭ a luatŭ decisiunĭ, care se abatŭ dela hotărîrile dietei ungare, declară că tractările privitóre la aceste diferențe suntŭ în cursŭ și decĭ nu se póte esprima acum despre acésta. Se speră că guvernulŭ va puté face în celŭ mai scurtŭ timpŭ comunicărĭ, când apoi camera deputaților va avé ocasiune a decide asupra disposițiunilorŭ luate. Cu privire la darea de consumŭ, ministrulŭ repeți, că trebue sĕ nisuiască în viitorŭ a obține sporirea dărei de consumŭ, ceea ce însĕ e posibilŭ și fără înființarea unei linii de dare de consumŭ. (Aprobărĭ).

---

boerŭ Ghindescu, urdindŭ unŭ complotŭ, domnulŭ 'lŭ arestă. Boerulŭ fu degradatŭ și bătutŭ în publicŭ. Cu hainele lui îmbrăcă pe unŭ țĕranŭ, care ducêndu-se la Banulŭ Filipescu fu cinstitŭ cu cafea ca unŭ boerŭ. Către séră se luă înapoi caftanulŭ țĕranului și i se dete 50 lei dreptŭ consolațiă.

18. *Atentatulŭ în contra mitropolitului Iacovŭ.* Pe la finele secolului trecutŭ păstoria Moldova Mitropolitulŭ Iacovŭ. Unŭ Moldoveanŭ, de nascere de trepta de josŭ, fără educațiă, fără principii morale, era încurcatŭ în multe procese, pe care le perduse. Din acéstă causă elŭ hotărî sĕ 'șĭ rĕsbune pe unii din membrii Divanului. In acestŭ scopŭ, la 29 Martie 1796, se ascunse sub scara palatului și lovì c'unŭ cuțitŭ pe Mitropolitulŭ Iacovŭ. Domnulŭ îlŭ condamnă la morte cu tóte rugăciunile mitropolitului, care fiindŭ tămăduitŭ de rană stărui pentru îndulcirea pedepsei vinovatului. Atentatorulŭ fu cu tóte astea ucisŭ. I se tăia ântêiu mâna dreptă, apoi capulŭ, și în urmă fu spintecatŭ în mai multe bucățĭ. Doctorulŭ Wolf, unŭ medicŭ austriacŭ, care a statŭ în Moldova vre-o dece anĭ, a publicatŭ o carte din care d. conferențiarŭ a culesŭ aceste amĕnunte.

Cu acestŭ din urmă procesŭ, d. Grigore Lahovary termină importanta sa conferență în aplausele căldurose ale publicului, care ascultase cu cea mai mare atențiune acéstă prețiósă pagină din istoria nóstră națională.

(„Epoca").   Clara.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 5 Februariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	95.70
Rentă de hârtiă 5%	86 10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	93 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 —
Bonurĭ rurale transilvane	103.—
Bonurĭ croato-slavone	104 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116 85
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119 50
Renta de hârtiă austriaca	74.80
Renta de arg. austr.	79 —
Renta de aurŭ austr.	108 40
Losurile din 1860	131.50
Acţiunile băncel austro-ungare	849 —
Act. băncel de creditŭ ung.	270.—
Act. băncel de creditŭ austr.	272.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.06
Napoleon-d'orĭ	10.12
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 89
Londra 10 Livres sterlinge	128.—

Cursulu pieţei Braşovu

din 7 Februariu st. n. 1887.

	Cump.	Vend.
Bancnote romanescĭ	8.46	8.48
Argint romănesc	8.42	8.44
Napoleon-d'orĭ	10.15	10 12
Lire turcescĭ	11.46	11.50
Imperialĭ	10.46	10.50
Galbenĭ	6 02	6.06
Scrisurile fonc. „Albina"	101.—	102.—
Ruble Rusescĭ	116.—	117.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

9169/1886. t. k. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Kopany Mihaly végrehajtatonak Pavel Iuan s társa végrehajtást szenvedő elleni 75 frt. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében, a brassói kir. törvszék területén levő Volkány község határán fekvö a volkányi 295 sz. tjkv. A + a 844, 896, 2339, 4373, 5355, 5358, 5559, 5814, 5815, 6072 hr. sz. fekvőre az árverést 311 fr. ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenti ingatlanok az 1887. évi Márczius hó 1-ik napján délelött 9 órakor Volkány község irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át végrehajtató vagy képviselöje kivételével készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3.333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassóban, 1886. évi December hó 11-án napján.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Deési, h. elnök. Jakab Alajos, jegyzö.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8 24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 0[illegible]	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2 18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.5[illegible]	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu	5.30	—	5 56	—
	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7.38	9.34	11.4[illegible]
P. Ladány	2 02	5.26	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezó-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.4[illegible]	—
Bucia	—	—	12.5[illegible]	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.1[illegible]	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 06	—	—	—	10.—
Uiora	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 3[illegible]	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3[illegible]	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
		—	—	—	4.28
Haşfaleu	5.37	—	—	—	6.16
Homorod	7.02	—	—	—	7.06
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.46
Apatia	8.11	—	—	—	8.25
Feldióra	8.41	—	—	—	9.15
Braşovŭ	9.21	—	—	—	—
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.2[illegible]
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3 23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4 25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8 42	—	4 52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	--
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 (9	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.19	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 41
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12 05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ